

GLOBE programos teikiamos galimybės mokinių gamtiniam ir ekologiniam ugdymui

GLOBE Program Opportunities for Natural and Ecological Education for Students

Gretė VAIČAITYTĖ¹

¹Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, grete.vaicaityte@lmnsc.lt

¹Lithuanian Centre of Non-formal Youth Education, grete.vaicaityte@lmnsc.lt

DOI: <https://doi.org/10.15388/Klimatokaita.2020.26>

GLOBE programai šiemet sukanka 25 metai. Lietuva programoje dalyvauja nuo 2002 m. Šiuo metu GLOBE programoje dalyvauja 34 mokytojai iš 31 mokyklos. Projekto dalyviai užsiima įvairiais – klimato, hidrosferos, atmosferos ir kt. – stebėjimais, o rezultatus suveda į tarptautinę duomenų bazę. Iš šios bazės taip pat galima atsisiųsti kitų dalyvių surinktus duomenis, o vėliau juos panaudoti savo tyrimams.

Šis piliečių mokslo projektas vėliau lygina žmonių surinktus duomenis su NASA palydovų siunčiamais analogiškais duomenimis. Tai ne tik skatina pilietiškumą, bet ir padeda mokslininkams surinkti milžiniškus kiekius Žemės paviršiaus duomenų, tobulinti palydovų jau surinktos medžiagos interpretavimą.

Toks modelis ne tik pratina dalyvius naudotis viešai prieinamais šaltiniais, bet ir sėkmingai skatina mokyklas bendradarbiauti tiek su Lietuvos, tiek su užsienio mokyklomis. Puikūs pavyzdžiai yra 2019 m. konferencijoje pristatytas Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos ir Klaipėdos „Versmės“ progimnazijos „Vėjo greičio apatinėje stratosferos dalyje matavimas pagal lėktuvų kondensacinius pėdsakus“ ir 2018 m. pristatytas tarptautinis Anykščių r. Troškūnų Kazio Inčiūros gimnazijos „Fenologinių stebėjimų Troškūnuose ir Ivano Frankovske duomenų palyginimas“.

Projektas taip pat skatina mokslinį mokinių mąstymą – pradedant vaikams nesudėtinga naudoti viešą duomenų bazę, baigiant kasmet Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro organizuojama kasmetinė mokyklų stovykla ir konferencija. Konferencijos dalyviai rengia stendinius pranešimus, moksliniais principais parengtus darbus pristato žodiniais pranešimais, juos atlikdami naudojami laboratorijų įranga ir kt.

Mokytojai, dalyvaujantys GLOBE programoje, lanko įvairius jiems skirtus mokymus. Vienas iš naujausių pavyzdžių – 2019 m. vykę mokymai Tartu gamtos mokykloje, finansuoti Jungtinių Amerikos Valstijų ambasados mažųjų subsidijų programos.

Lietuvoje populiariausi yra atmosferos stebėjimai, dalis mokyklų tam specialiai įsirengė klimato stoteles. Tačiau programa labai plati. Užduotys yra pritaikytos visų amžiaus grupių mokiniams.

Kadangi GLOBE programa vykdoma visame pasaulyje, ne visi protokolai yra aktualūs ir įmanomi įgyvendinti visose šalyse. Tačiau internetu transliuojami programų pristatymai, diskusijos yra laisvai prieinami visiems dalyviams. Turintiems noro tikrai nėra sunku įsijausti į kitų pasaulio vietų problematiką. Nors Lietuvoje tėra naudojami vos keli iš daugybės galimų protokolų, kiekvienas iš jų turi po keliasdešimt smulkesnių parametrų, kuriuos pasirinktinai ir stebi programos dalyviai.

Dalyvauti gali tiek įvairios mokyklos, tiek pavieniai asmenys. Norintieji įsitraukti į veiklą gali susisiekti su Lietuvos koordinatore grete.vaicaityte@lmnsc.lt.